

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego Kraków - Podgórze oraz Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego Kraków - Stare Miasto

przy uczestnictwie A.S.

o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika

od postanowienia Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 26 lutego 2020 r., sygn. akt XII Ga 419/19,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. stwierdza, że każda ze stron ponosi koszty postępowania kasacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

W sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego Kraków-Podgórze oraz z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego Kraków-Stare Miasto przy uczestnictwie A.S. o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w trybie art. 373 ust. 1 i 2 w zw. z art. 374 ust. 1 Prawa upadłościowego, Sąd Rejonowy dla Krakowa Śródmieścia w Krakowie postanowieniem z 10 grudnia 2018 r., VIII Gzd 25/17, m.in. pozbawił uczestnika A.S. prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w

ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej, reprezentanta lub pełnomocnika osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą w zakresie tej działalności, spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia na okres 5 (pięciu) lat, a w pozostałym zakresie wniosek oddalił.

Po rozpoznaniu apelacji uczestnika, Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z 26 lutego 2020 r., XII Ga 419/19, m.in. w częściowym uwzględnieniu apelacji zmienił pkt I zaskarżonego postanowienia w ten sposób, że w miejsce oznaczonego okresu zakazu 5 (pięciu) lat wpisał okres zakazu 3 (trzech) lat oraz oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Pismem z 10 lipca 2020 r. skargę kasacyjną od powyższego postanowienia wywiódł uczestnik A.S., zaskarżając powyższe rozstrzygnięcie w całości. Wniósł on w pierwszej kolejności o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z powodu istnienia okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. (tj. z uwagi na występowanie w niniejszej sprawie istotnego zagadnienia prawnego) oraz z uwagi na treść art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (tj. z uwagi na oczywistą zasadność niniejszej skargi kasacyjnej).

Pismem z 14 sierpnia 2020 r. wnioskodawcy wnieśli odpowiedź na skargę kasacyjną, wnosząc o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenie, oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej od uczestnika kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w

art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (postanowienie SN z 24 września 2020 r., V CSK 48/20).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W skardze kasacyjnej wskazano dwie podstawy jej przyjęcia do rozpoznania: występowanie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą jej zasadność.

Łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzeby wykładni przepisów budzi w niniejszej sprawie wątpliwości.

Jak przyjmuje się w orzecznictwie, jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość przyjęcia oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt. 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. najczęściej wzajemnie się wykluczają: jedna uzasadnia przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na interes publiczny (pkt 1), a druga - z uwagi na interes prywatny skarżącego (pkt 4). Z reguły trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje na tyle poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie SN z 24 września 2020 r., V CSK 48/20).

Wskazanie jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) nakłada na skarżącego obowiązek nie tylko sformułowania tego zagadnienia, ale przede wszystkim

przedstawienia wyczerpującej argumentacji, wykazania, że jest to zagadnienie nowe, dotychczas nierozstrzygnięte, oraz że jego precedensowy charakter będzie miał znaczenie przy rozstrzyganiu spraw podobnych przez sądy powszechne. Uzasadnienie zatem tej przesłanki wymaga od skarżącego szczególnej staranności w wykazaniu „istotności” zagadnienia, które musi mieć charakter prawny.

Po pierwsze, sformułowanie w niniejszej sprawie zagadnienia prawnego o treści: „czy w sytuacji, w której do niewypłacalności podmiotu gospodarczego przyczynił się podmiot zewnętrzny dla niewypłacalnego przedsiębiorstwa, ocena stopnia zawinienia osoby, wobec której toczy się postępowanie o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej na podstawie art. 373 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe (tj. Dz.U. z 2019 r. poz. 498 z późn. zm.), nie powinna zostać dokonana przy przeprowadzeniu dowodu z biegłego sądowego (...)” nie mieści się w hipotezie normy z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie dotyczy wykładni przepisu i sposobu jego rozumienia, ale metodyki postępowania przy ustalaniu okoliczności istotnych dla sprawy, niekiedy, ale nie zawsze, wymagających wiadomości specjalnych. Po drugie, okoliczność ta nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy.

W sprawie wnioszek dowodowy - w zakresie dowodu z opinii biegłego dotyczył okoliczności związku przyczynowego z powstałym stanem niewypłacalności i zaprzestaniem regulowania wierzytelności, w tym wierzytelności publicznoprawnych, za który zdaniem uczestnika, wyłączną winę podnosi podmiot trzeci W.K.. Uczestnik podniósł okoliczność braku po swojej stronie winy w zaprzestaniu regulowania wymagalnych należności.

Jak się przyjmuje w doktrynie i orzecznictwie, brak zawinienia w pogorszeniu sytuacji majątkowej niewypłacalnego dłużnika, na co się powoływał wnioskując o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego skarżący, nie ma żadnego znaczenia dla odpowiedzialności podmiotów wymienionych w art. 373 ust. 1 Prawa upadłościowego. W tym znaczeniu, co zdaje się dostrzegł Sąd Okręgowy, przeprowadzenie tego dowodu nie miało dla rozstrzygnięcia sprawy żadnego znaczenia.

Nie można w związku z tym także uznać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdyż te same okoliczności dla uzasadnienia pierwszej podstawy skargi zostały przytoczone dla uzasadnienia drugiej podstawy prawnej (oczywistej zasadności skargi).

Dla uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną nie wystarczy wskazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, lecz należy także wykazać, że doszło do takiego właśnie naruszenia - oczywistego i widocznego *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynikającej już z treści skargi (tak w szczególności postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19; z 29 marca 2019 r., V CSK 321/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15; z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14; z 18 września 2012 r., II CSK 179/12; z 8 marca 2012 r. III SK 36/11; z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09).

Oczywiste naruszenie prawa zachodzi wówczas, gdy błąd w interpretacji lub stosowaniu prawa jest widoczny bez pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów (tak postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07; z 5 października 2007 r., III CSK 216/07; z 19 marca 2004 r., II PK 4/04; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01).

Dodatkowo należy stwierdzić, że dla spełnienia podstawy oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest wystarczające, aby sąd w sposób oczywisty naruszył prawo, naruszenie to musi mieć oczywisty wpływ na rozstrzygnięcie, i to w taki sposób, aby orzeczenie mogło być uznane za bezprawne (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach: z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 730/17; z 22 marca 2018 r., III CSK 296/17; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17; z 9 maja 2017 r., I CSK 686/16; z 25 stycznia 2017 r., IV CSK 384/16; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16).

W sprawie skarżący kwestionuje sposób zastosowania przez Sąd odwoławczy art. 373 ust. 1 Prawa upadłościowego.

Należy zauważyć, że wina, chociażby nieumyślna, nie dotyczy zawinienia w pogorszeniu sytuacji majątkowej niewypłacalnego dłużnika, której brak podnosi skarżący. Istotne znaczenie ma okoliczność, czy i w jakim zakresie zobowiązany

do złożenia wniosku jest winien niezłożenia w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. Taka wykładnia występuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 kwietnia 2006 r., III CSK 47/06, Monitor Prawniczy 10/2006, s. 932, oraz z 14 lutego 2006 r., II CSK 14/05). W postanowieniu z 30 listopada 2011 r., III CSK 44/11, Sąd Najwyższy podniósł, że „konieczne jest zatem udowodnienie przez wnioskodawcę winy dłużnika, na poziomie przynajmniej niedbalstwa, w spóźnionym złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości”. Nie ma więc znaczenia wina lub jej brak w powodach, jakie legły u podstaw powstania stanu niewypłacalności dla odpowiedzialności na podstawie art. 373 Prawa upadłościowego, na które powołuje się skarżący.

Jak się przyjmuje w doktrynie, „nawet gdyby zobowiązany do złożenia wniosku w najmniejszym stopniu nie zawinił w doprowadzeniu przedsiębiorcy do stanu niewypłacalności, to i tak nadal będzie ponosił odpowiedzialność z art. 373 ust. 1 pkt 1 Prawa upadłościowego za niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w terminie” (*Janda P.*, Prawo upadłościowe. Komentarz, Warszawa 2020, system Lex, uwagi do art. 373 Prawa upadłościowego).

Jak przyjmuje Sąd Najwyższy, szczególne znaczenie dla przypisania winy i ewentualnie jej stopnia ma element subiektywny, a więc przesłanki, jakimi kierował się zobowiązany, nie wypełniając obowiązku określonego w art. 373 Prawa upadłościowego. Okoliczności te szczegółowo przeanalizował Sąd odwoławczy, częściowo uwzględniając apelację uczestnika i obniżając do 3 lat orzeczony zakaz prowadzenia działalności gospodarczej.

Ocena, czy zobowiązanemu można przypisać winę, a jeżeli tak - to w jakim stopniu, wymaga analiz faktycznych w konkretnej sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 marca 2016 r., V CSK 401/15). Uczestnik, będąc reprezentantem pięciu podmiotów, w stosunku do żadnego z nich nie złożył wniosku o ogłoszenie upadłości, pomimo zaprzestania regulowania wymagalnych zobowiązań. Uznanie w związku z tym winy uczestnika nie wymagało wiadomości specjalnych, w kontekście okoliczności, że stan tejże niewypłacalności utrzymywał się od wielu lat w stosunku do niektórych z reprezentowanych podmiotów.

Z tych względów w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczono jak w treści postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

as]

ke